

Gittin Sources 11

פני יהושע מסכת קידושין דף מב עמוד א

גמרא אלא כדרבה בר רב הונא כו' דאמר משמיה דרב גידל אמר רב מנין שזכין לאדם כו'. פירוש דלענין קטנים מהני בתורת זכייה אף על גב דליתנהו בשליחות דלפי סברא דהשתא על כרחך זכייה עדיף משליחות ממעשים בכל יום דישי זכייה לקטן ואין לו שליחות ואפ"ה לא קשיא לן דרב גידל אמר רב אידיך דרב גידל אמר רב דלעיל דיליף שליחות מקרא דהכא דממילא ילפינן מיניה שליחות לגדולים שהיו בחלוקת הארץ ועל כרחך שהנשיאים היו שלוחים שלהם ולא בתורת זכייה מדאמר רחמנא ונשיא אחד תקחו משמע שהם היו בוררין לעצמם להיות שלוחים אלא דאכתי גופא דקרא לא מיותר דנשיאים איצטריכו בשביל קטנים, ועל זה מקשה הש"ס שפיר ותסברא אטו זכות כו' ומסיק אלא כדרבה בר רב הונא אמר רב גידל אמר רב ופרש"י כלומר לאו זכות גרידא איכא למישמע מיניה לגדולים וכו' ונראה לי כוונתו בזה דודאי כולהו תלת מימרי דרב גידל קושטא נינהו דעיקר מילתא דאפילו חובה על מנת לזכות יכולין לעשות בשביל קטנים כיון דלא סגי בלאו הכי ודוקא כשהן בית דין או שלוחי ב"ד משום דב"ד אלימי טפי אבל בגדולים מילתא דפשיטא היא שאין חבין שלא בפניו אפילו על מנת לזכות אלא על כרחך דמחלוקת הארץ של גדולים על ידי נשיאים שמעינן מיהא שליחות כדפרישית ומהכא נמי יליף דזכין לאדם שלא בפניו בזכות גמור משום דזכייה מטעם שליחות היא לשיטת הסוברים כן או אפשר דעדיף משליחות מ"מ עיקר קרא לחוב על מנת לזכות בקטנים אתא ודוק היטב:

רמב"ם הלכות מכירה פרק כט הלכה יא

יראה לי שקטן שקנה קרקע ונתן דמים והחזיק בקרקע תעמוד בידו אף על פי שאין ממכרו בקרקע כלום שהקטן כמי שאינו בפניו הוא וזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו.

רש"י מסכת גיטין דף ט עמוד ב

לא יתנו לאחר מיתה - ואפי' רבנן דאמרי שיחרורי עבדים זכות הוא וזכין לאדם שלא בפניו נהי דלהכי זכה ביה דלא מצי למיהדר מיהו מודו רבנן דכל כמה דלא מטא גיטא לידיה לא הוי משוחרר וכיון דמית קדים תו לא הוי שיחרוריה שחרור דנפקא ליה רשותיה מיניה וחייל עליה רשות יורשין.

רי"ף מסכת גיטין דף ה עמוד א

והני מילי לחזרה דלא מצי רביה למיהדר ביה אבל עבדא לא נפיק לחירות עד דמטי גיטא לידיה דתנן [דף י"ג ע"א] האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה דאין גט לאחר מיתה ושמעת מינה ² דלחזרה הוא דזכין לו לעבד אבל מיפק לחירות לא נפיק עד דמטי גיטא לידיה ואשכחן זכייה כה"ג כדאמר' לקמן [דף י"ד ע"א] הולך מנה לפלוני שאני חייב לו אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר:

ר"ן (על הרי"ף) מסכת גיטין דף ה עמוד א

וה"מ לחזרה וכו'. דעת הרי"ף ז"ל ובודאי דפשטא דמתני' הכי מוכחא דמעיקרא תנן שאם רצה לחזור בשחרורו לא יחזור ובתר הכי תנן לא יתנו לאחר מיתה דמשמע דנהי שאינו יכול לחזור ביה עבדא מיהא לא נפיק לחירות עד דמטי גיטא לידיה אבל אי אפשר לומר כן דכיון דהאומר תנו כאומר זכו דמי הוי כאילו הגיע הגט ליד העבד (דמי) דהא בפ' התקבל (דף סב ב) משמע דהאשה שאמרה התקבל לי גיטי והוא אומר הולך ותן לה דאי אמרי' תן כזכי מגורשת מיד כשיבא הגט ליד השליח ובפרק קמא דקדושין (דף כג א) נמי משמע שקונה עצמו בשטר ע"י אחרים בין לדעת בין שלא לדעת ומתניתין דהתם לענין (גט) שחרור גמור תנן ובפרק השולח (דף מ ב) נמי אמרי' האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין והוא אומר לא עשאתי חיישין שמא זיכה לו ע"י אחר וכן נמי מצינן זכייה אפילו בגט אשה להוציאה לגמרי כשתמצא לומר דזכות הוא לה דגרסינן בפרק האשה שלום [דף קיח ב] המזכה גט לאשתו במקום יבם מהו כיון דסניא ליה זכות הוא לה וזכין לאדם שלא בפניו וכמו שכתב הרי"ף ז"ל בסמוך ותנן בפרק ח' דתרומות העבד שהיה אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך או שעשאך בן חורין וכו' ר' אליעזר מחייב קרן וחומש ור' יהושע פטר וכולן שהיתה תרומה בתוך פיהם רבי אליעזר אומר יבלעו רבי יהושע אומר יפלטו אלמא אף על גב שלא הגיע גט לידו משוחרר הוא ומתני' דתנן האומר תנו גט לאשתי לאו ראייה דהתם לא גרסי' זה דמשמע שהוא מוסרו לשליח אלא לעדים הוא שאמר כן הא אילו מסרו לשליח ואמר לו תן ודאי גבי עבד כיון דזכות הוא יצא לחירות מיד ומה שכתב הרי"ף ז"ל דאשכחן זכייה כה"ג כדאמרין לקמן הולך מנה לפלוני שאני חייב אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר אין ענין זה דומה

לבדן זה כלל דהתם ודאי דינא הוא דלא מיפטר ליה מיניה דמלוה עד שיגיע ממון לידו דאי אמרינן מיפטר חוב הוא לו אבל הכא כיון דזכות הוא לעבד כשנתנו לשליח ואמר לו תן הרי הוא כאילו קבלו העבד:

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מא עמוד א

שליחות מנלן? דתניא: ושלח - מלמד שהוא עושה שליח, ושלחה - מלמד שהיא עושה שליח, ושלח ושלחה - מלמד שהשליח עושה שליח.

תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף מא עמוד א

ושלחה מלמד שהיא עושה שליח. וא"ת אמאי צריך תרי קראי חד לשליחות הבעל וחד לשליחות האשה, וי"ל דהו"א דבבעל הוא דשייך שליחות שאינו מגרש אלא מדעתו אבל אשה שמתגרשת בע"כ לא אלים מעשה דידה כולי האי שתוכל למנות שליח במקומה.

רמב"ם הלכות שלוחין ושותפין פרק ב הלכה ב

עושה אדם שליח איש או אשה ואפילו אשת איש ואפילו עבד ושפחה הואיל והן בני דעת וישנן במקצת מצות נעשין שלוחין למשא ומתן, אבל מי שאינן בני דעת והן חרש שוטה וקטן אינן נעשין שלוחין ולא עושין שליח אחד הקטן ואחד הקטנה, לפיכך השולח בנו קטן אצל החנוני ומדד לו באיסר שמן ונתן לו את האיסר ואבד את השמן ואת האיסר החנוני ב חייב לשלם שלא שלחו אלא להודיעו ולא היה לו לשלח אלא עם בן דעת וכן כל כיוצא בזה, ואם פירש ואמר שלח לי עם הקטן הרי זה פטור.

רמב"ם הלכות גירושין פרק ו הלכה ט

האשה שעשת שליח בעדים ואמרה לו טול לי גיטי ויהא לי בידך הרי זה שליח קבלה וכאילו אמרה לו התקבל לי גיטי, ויש לאשה לעשות ג שליח קבלה לקבל לה גיטה מיד שלוחו של בעלה, וקטנה אינה עושה שליח לקבלה, אף על פי שחצרה קונה לה גיטה כגדולה, מפני ששליח קבלה צריך עדים ואין מעידין על הקטן שאינו בן דעת גמורה. **+ההשגת הראב"ד/ מפני ששליח קבלה צריך עדים ואין מעידין על הקטן. א"א זה הטעם אין לו טעם ולא ריח אלא אתם גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם בני דעת אף שלוחכם בני דעת נמצא שהשליח והשולח צריכין להיות בני דעת.**

ר"ן (על הרי"ף) מסכת גיטין דף יב עמוד א

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן אין העבד נעשה שליח וכו'. בגמ' הכי אתמר [דף כג א] בעי מיניה מרב אמי עבד מהו דנעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה אמר ליה מדקא פסיל ליה לעובד כוכבים מכלל דעבד כשר אמר רב אסי אמר רבי יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין. ופרש"י ז"ל דהכי בעו מיניה עבד של כל אדם מהו שיעשה שליח לאשה בעלמא לקבל מיד בעלה ותהא מגורשת בקבלתו וה"ה נמי להולכה דכולה חדא טעמא הוא אלא כך היתה שאלה בבית המדרש ופשיט להו דמדקא פסיל לעובד כוכבים במתניתין בהבאה ולא תנא עבד מכלל דעבד כשר וכי היכי דכשר להבאה להיות שליח לגרש כך כשר לקבלה להיות שליח להתגרש שאין חילוק ביניהם. ואחרים פירשו דאפילו איכא לאיפלוגי בין הולכה לקבלה אפ"ה שפיר פשטינן קבלה מהולכה דמדקא פסיל ליה לעובד כוכבים ולא פסיל לעבד כלל ש"מ דאפילו לקבלה כשר שאילו היה פסול לקבלה הו"י תני נמי והכל כשרין לקבלו חוץ מאלו ועבד דהא קתני כשרין לכתוב וכשרין להביא ואמאי שייר קבלה אלא ש"מ דהבאה וקבלה שוים ורבי יוחנן נמי דאמר אין העבד נעשה שליח לקבל לפי דברי רש"י ז"ל ה"ה שאינו נעשה שליח להביא וכי תימא א"כ תיקשי ליה מאי דדייק ר' אמי ממתני' דמדקא פסיל ליה לעובד כוכבים מכלל דעבד כשר תירץ ר"ת ז"ל דנקט עובד כוכבים לאשמועינן עובד כוכבים ונתגייר פסול אף על פי שבאותה שעה היה בדעתו להתגייר דהוי בעובד כוכבים רבותא טפי מבעבד שאין בידו להשתחרר אבל הרב ר' יוסף הלוי ז"ל אמר שלא פסלוהו אלא לקבלה אבל להבאה כשר כדמוכח דיוקא דמתני' ועל דעתו ז"ל פירש הרמב"ן ז"ל דבעו נמי מר' אמי קבלה ופשיט להו דנעשה שליח להבאה וכיון דנעשה שליח לגט אף לקבלה כשר דלא סלקא דעתיה דר' אמי לאיפלוגי ביניהו ואתא ר' יוחנן וחדש שאע"פ שהוא נעשה שליח להולכה לקבלה מיהת פסול לפי שאינו בתורת גיטין ושניא קבלה מהולכה דשליח הולכה אינו אלא כשליח דעלמא ובשליחות דעלמא איתנהו אבל שליח קבלה מכיון שהגיע גט לידו מגורשת והוא אין לו יד לגירושין הואיל ואינו בתורת גיטין וכי היכי דבאיך דר' יוחנן דבסמוך דאמר שאין העבד מקבל גט לחבירו מיד רבו שלו משמע דדוקא לקבלה פסול אבל להולכה כשר ה"נ דכוותיה אבל בירושל' מוכיח כדברי רש"י ז"ל דגרסינן התם [בפירקין הלכה ו] אתא עובדא קמיה דר' אמי בעבד שהביא את הגט כשר א"ל רבי אבא והא תני ר' חייא עבד שהביא את הגט אינו כשר א"ר אמי אלולי דר'

אבא כבר היינו מתירין אשת איש ואפילו תימא לא שמע רבי אמי הדא דתני רבי חייא לא שמע מילהון דרבנן נשמעינה מן הדא דא"ר זעירא רבי חייא בשם ר' יוחנן נראין הדברים שיקבל העבד גט שחרורו ואל יקבל גט סברי' מימר לא אמר אלא אל יקבל הא עבר וקבל כשר רבי יעקב בר אחא בשם רב אושעיא מעשה היה וכהנת היתה ולא חשו משום ריח [הגט] פסול:

רמב"ם הלכות גירושין פרק ה הלכה א

זה שנ' בתורה ונתן בידה אין ענין הכתוב אלא שיגיע הגט לה, ואחד ידה או חיקה או חצרה א או שלוחה שעשת ידו כידה הכל אחד הוא ואחד חצרה הקנויה לה או חצרה המושכרת לה או השאולה לה הכל רשותה היא ומשיגיע הגט לרשותה נתגרשה.